

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 12 stycznia 2023 r.

BADK.DPK.133.151.2022

P10-79/22	Data wpływu petycji 9 listopada 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 10 stycznia 2023 r.

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

TEMAT

**ZWOLNIENIE Z OBOWIĄZKU ZACHOWANIA TAJEMNICY
ZAWODOWEJ I SŁUŻBOWEJ**

WNOSZĄCY PETYCJĘ: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w celu zmiany art. 180 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, w zakresie zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej i służbowej.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Zdaniem wnoszącego petycję obecne obowiązujące regulacje nie chronią wystarczająco obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej i służbowej. Jako przykład podano sytuację, w której wydane zostało postanowienie o zwolnieniu ze stosownej tajemnicy, zaś zaskarżenie tego postanowienia nie powoduje wstrzymania jego wykonania.

W związku z powyżej opisaną sytuacją, autor petycji wnosi o wprowadzenie możliwości wstrzymania takiego postanowienia, gdyż do czasu rozpatrzenia zażalenia może dojść do naruszenia tajemnicy zawodowej lub służbowej. W petycji, jej autor postuluje zmianę art. 180 § 1 Kodeksu postępowania karnego, poprzez dodanie zdania: „Wniesienie zażalenia wstrzymuje wykonanie postanowienia o zwolnieniu z tajemnicy”.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375) w **art. 180 § 1** stanowi, że osoby obowiązane do zachowania w tajemnicy informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone” lub „poufne” albo tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji mogą odmówić zeznań co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, **chyba że sąd lub prokurator dla dobra wymiaru sprawiedliwości zwolni te osoby od obowiązku zachowania tajemnicy**, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej. Na postanowienie w tym przedmiocie przysługuje zażalenie.

Na mocy **art. 180 § 2** osoby obowiązane do zachowania tajemnicy notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej oraz tajemnicy Prokuraturii Generalnej, mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, **gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu**.

W postępowaniu przygotowawczym w przedmiocie przesłuchania lub zezwolenia na przesłuchanie (osób wymienionych w tym przepisie) decyduje sąd, na posiedzeniu bez

udziału stron, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od daty doręczenia wniosku prokuratora. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

Zgodnie z **art. 180 § 3** zwolnienie dziennikarza od obowiązku zachowania tajemnicy nie może dotyczyć danych umożliwiających identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego materiału o tym charakterze, jak również identyfikację osób udzielających informacji opublikowanych lub przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie powyższych danych.

Od postanowienia o przesłuchaniu lub zezwoleniu na przesłuchanie osób zobowiązanych do zachowania tajemnicy adwokackiej, radcy prawnego, lekarskiej lub dziennikarskiej przysługuje zażalenie. Wnosi się je do organu, który wydał zaskarżoną decyzję w terminie zawitym 7 dni od jej ogłoszenia, a gdy przepis ustawy nakazuje doręczyć odpis – od daty doręczenia.

Należy podkreślić, że złożenie zażalenia nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego orzeczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wyjątek stanowi zażalenie na karę porządkową aresztowania. Odmowa wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia nie wymaga uzasadnienia.

INFORMACJE DODATKOWE:

Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy służbowej lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, zgodnie z art. 180 § 1 Kodeksu postępowania karnego, mogą odmówić zeznań co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, chyba że sąd lub prokurator zwolni te osoby od obowiązku zachowania tajemnicy.

Przywołany przepis reguluje procedurę i zakres uprawnionego zwolnienia z tajemnicy służbowej, zawodowej i funkcyjnej. Tajemnica służbowa wskazana w art. 180 § 1 postępowania karnego określona została jako tajemnica niejawna o klauzuli tajności „zastrzeżone” lub „poufne”, w nawiązaniu do klauzul ujętych w ustawie o ochronie informacji niejawnych. Tajemnica związana z pełnieniem określonej funkcji lub wykonywaniem określonego zawodu wynika z konieczności ochrony informacji pozyskiwanych w trakcie pełnienia tej funkcji lub wykonywania tego zawodu.

Zgodnie ze stanowiskiem **Sądu Najwyższego** zakres zwolnienia z tajemnicy zawodowej powinien być precyzyjnie wytyczony w treści postanowienia wydanego na podstawie art. 180 § 2 [Kodeksu postępowania karnego]. Wyznaczenie zakresu musi odnosić się do ściśle określonej sprawy, zachowania oraz sytuacji, co do której osoba ma zostać poddana przesłuchaniu. W wypadku niespełnienia tej przesłanki zwolnienie z tajemnicy

zawodowej musiałyby zostać uznane za nieograniczone, dające pełną swobodę działania organom procesowym, co stoi w opozycji do unormowania wynikającego z treści art. 180 § 2 (postanowienie SN z 31.01.2019 r., sygn. akt **VI KZ 2/19**, LEX nr 2615131).

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wskazuje, że „niezbędność dla wymiaru sprawiedliwości, o której mowa w art. 180 § 2 [Kodeksu postępowania karnego], jako przesłanka konieczna zwolnienia z tajemnicy zawodowej, wymaga nie tylko ustalenia, że przeprowadzony w wyniku zwolnienia z tajemnicy dowód ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ale również oceny, czy z punktu widzenia wagi sprawy oraz rodzaju i funkcji tajemnicy zawodowej określonego rodzaju dopuszczalne jest zwolnienie z tajemnicy. Możliwość przeprowadzenia dla ustalenia określonej okoliczności jakiegokolwiek innego dowodu niż przesłuchanie świadka po uprzednim zwolnieniu go z tajemnicy zawodowej określonej w art. 180 § 2, nie wyłącza dowodów pośrednich, stoi natomiast na przeszkodzie wydaniu przez sąd postanowienia o zwolnieniu z takiej tajemnicy” (postanowienie SN z 19.05.2020 r., sygn. akt **IKZ 8/20**, OSNKW 2020/8, poz. 31).¹

OPRACOWAŁ

Arkadiusz Waszkiewicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX.